

Bruselj, 1. junij 2026
(OR. en, it)

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0250 (COD)

9646/26
ADD 1

CODEC 993
JAI 654
COPEN 197
DROIPEN 98
FREMP 187
SOC 288

DOPIS O TOČKI POD „I/A“

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Osnutek DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi Direktive 2012/29/EU o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (prva obravnava) – sprejetje zakonodajnega akta = izjave

Madžarska je zaprosila, da se v zapisnik Sveta vnese naslednja izjava:

Za Madžarsko je jasna delitev pristojnosti med Evropsko unijo in državami članicami, kot je določena v Pogodbah, ključnega pomena. Načelo prenosa pristojnosti, kot je zapisano v členu 5 PEU, ostaja temelj pravnega reda EU in ga je treba v celoti spoštovati v zakonodajnih in tudi nezakonodajnih aktih. Madžarska poudarja, da ničesar v tej direktivi ni mogoče razlagati, kot da vzpostavlja precedens, ki bo vplival na razdelitev pristojnosti med Unijo in njenimi državami članicami mimo tega, kar je bilo na Evropsko unijo preneseno s Pogodbama, in nič v njej ne more vplivati na oceno tega, ali je Unija pristojna, da deluje na določenem področju. O razdelitvi pristojnosti je vedno treba odločati strogo na podlagi Pogodb. Vsakršna razlaga te direktive, ki bi nakazovala razširitev pristojnosti Unije mimo tega, kar so države članice prenesle s Pogodbama, bi bila nesprejemljiva.

Opozarjamo, da Madžarska priznava in spodbuja enakost moških in žensk v skladu s svojo ustavo ter s primarnim pravom, načeli in vrednotami Evropske unije, pa tudi z zavezami in načeli, ki izhajajo iz mednarodnega prava. Enakost žensk in moških je kot temeljna vrednota in pravica zapisana v Pogodbah Evropske unije in v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Poleg tega je v členih 10 in 19 PDEU ter členu 21 Listine „spol“ med drugim opredeljen kot poseben razlog za diskriminacijo, ki je prepovedana. Madžarska skladno s temi členi in svojo nacionalno zakonodajo pojem „spol“ (ang. gender) v tej direktivi razlaga kot sklicevanje na „biološki spol“ (ang. sex).

Italija je zaprosila, da se v zapisnik Sveta vnese naslednja izjava:

Za področje „stanja in zmožnosti oseb“ so izključno pristojne države članice in tako Evropski uniji zanj ni dodeljena zakonodajna pristojnost (člen 5 PEU). Iz tega sledi, da spada pojem „družbeni spol“ oseb v izključno pristojnost Italije: EU ga ne more niti opredeliti niti urejati. Pojem „gender identity“ (spolna identiteta) se bo torej razlagal v skladu z nacionalnim pravom, ki pri ločevanju spolov izhaja iz biološkega spola (moškega ali ženskega), in to velja tudi za zadevno pravico do identitete.

Iz istih razlogov se bo izraz „*intersectional discrimination*“ (presečna diskriminacija), skladno z nacionalnim pravom, razlagal v smislu „večplastne diskriminacije“.

Italija v svojem pravnem sistemu priznava možnost, da ženske dostopajo do storitev prekinitve nosečnosti. Vprašanje, ki je predmet današnje izjave, torej ne zadeva „vsebine“, temveč „metodo“. To področje je namreč v izključni pristojnosti držav članic, zato Italija obžaluje, da je bila taka omemba vključena v zakonodajni akt Unije brez dodelitve pristojnosti in brez pravne podlage.

Malta je zaprosila, da se v zapisnik Sveta vnese naslednja izjava:

Malta pozdravlja vsa prizadevanja, ki dodatno krepijo pravice žrtev. V zvezi s tem Malta na splošno pozdravlja kompromisni sveženj. Vendar Malta še vedno nasprotuje omembi splava v uvodnih izjavah.

Omemba splava spodkopava nacionalno pristojnost držav članic v zvezi z zdravstvom in njihovim nacionalnim zdravstvenim sistemom, tako prekomerno poseganje pa je očitna kršitev načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

Poleg tega se sozakonodajalca nista dogovorila o operativnih določbah, ki podrobno opredeljujejo specifično zdravljenje za žrtve spolnega nasilja, med drugim splav.

Namen uvodnih izjav je na jedrnat način utemeljiti glavne določbe normativnega dela.¹ Zadevna omemba v uvodni izjavi naj bi tako prispevala k razlagi ustrezne določbe o dostopu do spolnih in reproduktivnih pravic ter jo dopolnjevala.

V uvodnih izjavah morajo institucije dokazati, da so delovale v okviru svojih pristojnosti, da države članice ne morejo zadovoljivo doseči ciljev predlaganega ukrepa in da ukrepanje Unije ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje ciljev Pogodb. Uvodne izjave so torej ključnega pomena za veljavnost akta. To dosledno potrjuje tudi Sodišče Evropske unije. Zadevna uvodna izjava torej ne izpolnjuje določb člena 296 PDEU.

To bi lahko ustvarilo precedens v smislu, da bi Komisija ocenjevala, kako države članice izvajajo ustrezne nacionalne pravne določbe, na podlagi katerih je pravica do splava v njih pravno dostopna.

Malta se bo zato glasovanja vzdržala, čeprav je na podlagi Protokola št. 7 k Aktu o pogojih pristopa Republike Malte² v celoti oproščena obveznosti prenosa in izvajanja zakonodaje EU o splavu.

Slovaška je zaprosila, da se v zapisnik Sveta vnese naslednja izjava:

Slovaška republika je seznanjena s končnim kompromisnim besedilom direktive o spremembi Direktive 2012/29/EU o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj.

Slovaška republika je še vedno povsem odločena krepiti pravice, podporo in zaščito žrtev kaznivih dejanj ter se boriti proti vsem oblikam nasilja in diskriminacije. V zvezi s tem želi Slovaška republika opozoriti na svoje stališče glede vključitve izraza „spolna identiteta“ v člena 22 in 23 te direktive.

¹ Smernica 10 iz Skupnih praktičnih navodil Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije za osebe, vključene v pripravo pravnih aktov Evropske unije.

² https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/acc_2003/act_1/pro_7/sign/slv

Člen 12 ustave Slovaške republike prepoveduje diskriminacijo in zagotavlja enake pravice vsem osebam. Čeprav je Slovaška republika v celoti zavezana, da bo ščitila vse žrtve brez diskriminacije, po njenem mnenju ni treba posebej izpostaviti ali poudariti pojma „spolna identiteta“, saj zaščita, ki jo zagotavlja ta direktiva, velja enako za vse žrtve.

Slovaška republika nadalje opozarja, da je na podlagi člena 52a njene ustave (Ustavni zakon št. 255/2025 zb.) v slovaškem ustavnem okviru priznan biološko določeni moški in ženski spol. Po ustavnih spremembah, sprejetih leta 2025, je v slovaškem pravnem redu objektivna biološka stvarnost priznana kot edini odločilni dejavnik za pravno kategorizacijo na državni ravni. Slovaška republika opozarja, da ta direktiva ne določa samostojne opredelitve tega pojma po pravu EU in da ostaja njeno izvajanje v pristojnosti držav članic. Izraz „spolna identiteta“ bo torej razumljen in uporabljen v skladu z ustavnim redom in nacionalno zakonodajo Slovaške republike.

Poleg tega Slovaška republika v zvezi z uvodno izjavo 13 in omembo storitev spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva opozarja, da Evropska unija nima splošne pristojnosti na področju zdravstvene politike. V skladu s členom 168(7) PDEU so za opredelitev zdravstvene politike ter za organizacijo in zagotavljanje zdravstvenih storitev in zdravstvene oskrbe še vedno odgovorne države članice.

Slovaška republika zato zadevne določbe te direktive razume, kot da v celoti spoštujejo pristojnosti držav članic in ne ustvarjajo nobenih novih obveznosti poleg tistih, ki so že določene na podlagi Pogodb in nacionalnih ustavnih okvirov. Glede na navedeno se bo Slovaška republika glasovanja vzdržala, pri čemer pa ostaja zavezana varstvu pravic žrtev.